

apeccatis esse docent. Lex enim nō modō adulteros, & latrones, sed etiam eum, qui Sabbatho ligna collegat, imperabat occidi, Num. 15. Gratia vero scelerissimos etiam homines, & omni flagitorum genere contaminatos, per lauacrum regenerationis, aut per verbum reconciliationis absoluti.

Ceterū hæc etiam explicatio non omnino satisfacit, nam lex diuina sicut improbis pœnas, ita præmia bonis constituit; & sicut scriptum est Denter. 27. *Maledictus qui non permanet in sermonibus legis busus, nec eos opere perfici: ita scriptum est Leuit. 18. Custodite leges meas, atque iudicia; que faciens homo, vinet in meus;* Cur igitur lex occidere dicitur, non etiam vitam afferre? nam si propter ea litera occidens, merito appellari potest, quod transgressores suos occidat; pars ratione litera viuificans dici poterit, quod cultoribus suis vitam propagat.

Verissima igitur, & verbis Apostoli maximè consonantia sancti Augustini sententia est; legem videlicet sine gratia literam occidentem ab Apostolo Paulo, duabus de causis esse appellatam. Primum, quod cum impleri non posse, eum cui datur quodammodo præuaricatorem efficiat. Lex, inquit idem Apostolus Roman. 4. iram operatur, ubi enim non est lex, nec præuaricatio. Deinde, quod ipsa prohibitione concupiscentiā augeat, nam, vobis recte ait; Nititur in vetitum semper, cupimusque negata: *Occasione, inquit Apostolus, accepta, peccatum per mandatum operatum est in me omnes concupiscentiam,* Roman. 7. & sanctus Augustinus de spiritu & litera, cap. 4. *Doloris, inquit, illa que precipit, non concupisces bona & laudabilis lex est; sed ubi sancti non adiuuat Spiritus inspirans pro concupiscentia mala concupiscentiam bonam, hoc est, caritatem diffundens in cordibus nostris: profecto illa lex, quamvis bona, auget prohibendo desiderium malum: sicut aque impetuosa, si in eam partem non cesseris fluere, vehementer fit obice oppositio, cuius molem cum euicerit, maiore cumulo precipitatus violentius per prona proculsatur. Et hoc est quod fallit peccatum per mandatum, & per illud occidit, cum accedit etiam præuaricatio, qua nulla est, ubi lex non est.*

Quare nec per se, nec aliqua propria intiositate sua, sed ex occasione solum, eaq; accepta, non data, lex occidit. Nam peccatum, ut Apostolus ait Rom. 7. occasione accepta per mandatum seduxit me, & per illud occidit. Itaq; lex quidem sancta, & mandatum sanctum, iustum, & bonum, quod ergo bonum est, mihi facta est mors absit, sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum operatum est mihi mortem.

POSTREMA restat quæstio, cur lex sine litera propria Testamento veteris esse dicatur. Nam nec in Testamento veteri viguit lex sine gratia, sive litera sine spiritu; Cum tam multi floruerint eo tempore iustissimi viri incidentes, vt ait Luc. c. 1. de Zacharia & Elizabeth, in omnibus mandatis & iustificationibus Domini sine querela: Nec in

A Testamento novo regnat spiritus sine litera, sive gratia sine lege; cum Christus dixerit Matth. 5. Auditis quia dictum est antiquis, non occides, quia autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, quia omnis, qui irascitur fratri suo reus erit iudicio & quæ sequuntur. & rursum Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei; & Matt. 28. Euntes, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; docentes eos seruare omnia, quæ cuncte mandauit vobis.

B Quid est igitur quod Apostolus ait, idoneos nos fecit ministros noui Testamenti, non literas sed spiritus? qua ratione literam, hoc est, legem à Testamento novo excludit, in quo tor leges ab ipso Christo præscribi videamus? Sed facile quæstio ista dissoluitur, si quid per se, & propriè ad virtutumque Testamentum pertineat, ex proprio virtusque Testamenti fine discernamus. Testamenti veteris finis proprius erat id efficeri, vt genus humanum in ipso primo patente, tanquam in radice corruptum, & vitiatum a generationis vulnerumque suorum admoneretur, atq; inde timore & dolore concepto Medicum quereret. Ad hunc finem lex perducit, per legem cognitio peccati, inquit Apostolus Rom. 3. & rursum; Peccatum non cognoui, nisi per legem, Roman. 7. & D. Augustinus: *Uritus (inquit epistola 200 ad Aelilicium) legis est ut hominem de sua infirmitate conuincat, & gratia medicinam, quam in Christo est implorare compellat.*

C Quare per se, ac propriè Testamentum vetus legibus, ac literis continetur, timorem adducit, in seruitute generat, vt Paulus loquitur Rom. 8. & Gal. 4. Qui vero sub veteri Testamento iusti liberique fuisse leguntur, si non litera Testamenti veteris, sed spiritu Testamenti noui tales fuerunt: *Dispensabant, inquit S. Augustinus epist. 120. ad Honoratum, illi sancti pro congruentia temporis Testamentum vetus pertinebant vero ad Testamentum nouum.* Et de peccatorum merit. & remiss. lib. 1. cap. 11. *Regnum mortis, sola in quolibet homine gratia destruit Salvatoris, que operata est in antiquis sanctis, quicunque antequam in carne Christus veniret, ad eius tamen adiuuauerat gratiam, non ad legem literam, que subiectum, non adiuuare poterat, pertinebant.* Finis autem Testamento noui non aliud est, quam medeti, sanare, liberare. Id verò totum præstat gratia. Infelix ego homo, inquit D. Paulus Rom. 7. quis me liberabit de corpore mortis huius? gratia Dei per IESVM CHRISTVM Dominum nostrum. & S. Augustinus lib. de spiritu & litera cap. 29. *Per legem, inquit, cognitio peccati, per gratiam sanitatis anima à vita peccati.*

D Igitur Testamentum nouum per se, ac propria legem adfert, sed gratiam, nec litera, sed spiritus solius ministerium est, nihilq; est aliud, quam caritas Dei diffusa in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. quod tato ante-